

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Binnen de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken bestond bij enkele fracties de behoefte de minister van Buitenlandse Zaken enkele vragen en opmerkingen voor te leggen inzake zijn brief d.d. 20 augustus 2018 houdende de geannoteerde agenda van de informele Raad Buitenlandse Zaken/Gymnich van 30-31 augustus 2018 (21501-02, nr. 1900). Tevens is voor dit Schriftelijk Overleg geagendeerd het verslag van de Raad Buitenlandse Zaken van 16 juli 2018 (21501-02, nr. 1898).

De minister heeft op de vragen en opmerkingen geantwoord bij brief van ... De vragen en opmerkingen van de fracties en de antwoorden van de ministers zijn hieronder afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Pia Dijkstra

De griffier van de commissie,
Van Toor

Algemeen

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de Raad Buitenlandse Zaken van 30-31 augustus 2018 en het verslag van de Raad Buitenlandse Zaken van 16 juli 2018. De leden van de VVD-fractie hebben hierbij nog enkele vragen en opmerkingen.

Ook de leden van de PVV-fractie hebben enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de informele Raad Buitenlandse Zaken/Gymnich van 30-31 augustus 2018. Zij hebben naar aanleiding hiervan nog enkele vragen aan de minister van Buitenlandse Zaken.

De leden van de fractie van de ChristenUnie hebben met belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de Raad Buitenlandse Zaken van 30-31 augustus 2018 en het verslag van de Raad Buitenlandse Zaken van 16 juli 2018. Ze hebben hierover nog enkele vragen en opmerkingen.

Iran

De leden van de VVD-fractie zijn blij te vernemen uit de geannoteerde agenda dat Nederland zich blijft inzetten om blijvende aandacht te vragen voor de aanhoudende zorgen over de rol van Iran in de regio, het Iraanse ballistische raketprogramma en de mensenrechtensituatie in Iran. De leden van de VVD-fractie willen graag weten in welke mate Iran economisch zal moeten profiteren om gebonden te blijven aan de non-proliferatieaspecten van het Joint Comprehensive Plan of Action (JCPOA).

Antwoord van het kabinet:

Het is niet met zekerheid te zeggen of en onder welke omstandigheden Iran zich zal terugtrekken uit het *Joint Comprehensive Plan of Action* (JCPOA). De overgebleven deelnemers aan het JCPOA – de Europese Unie, Duitsland, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk, China en Rusland – hebben afgesproken gezamenlijk te zoeken naar praktische oplossingen om te garanderen dat Iran economisch kan blijven profiteren van het akkoord en daarmee gebonden blijft aan de non-proliferatieaspecten ervan. De antiboycotverordening en het uitbreiden van het leenmandaat van de Europese Investeringsbank (EIB) zijn een eerste stap van de EU. Verder worden in EU-verband de opties onderzocht om het betalingsverkeer te faciliteren zodat bedrijven die zaken willen blijven doen met Iran dit in de praktijk ook kunnen. Het kabinet steunt deze maatregelen en geeft zich er tegelijkertijd rekenschap van dat de handel van Nederlandse bedrijven met de VS een veelvoud betreft van die met Iran.

De leden van de PVV-fractie blijven van oordeel dat instandhouding van de “nuclear deal” (JCPOA) met Iran geen goede zaak is en steunen het beleid van de regering en de EU dan ook niet. De “aanhoudende zorgen” die het kabinet zelf uitspreekt over “de rol van Iran in de regio, het Iraanse ballistische raketprogramma en de mensenrechtensituatie in het land” zijn naar de mening van deze leden meer dan voldoende reden om geen vertrouwen te hebben in de intenties van het Iraans regime. Integendeel, zij steunen het beleid van president Trump om Iran de duimschroeven aan te draaien.

De leden van de fractie van de ChristenUnie lezen in de geannoteerde agenda dat het kabinet de Europese inzet blijft steunen om het JCPOA zoveel mogelijk in stand te houden en ervoor te zorgen dat Iran er economisch van kan blijven profiteren. Deze leden hebben hier begrip voor maar vragen zich af of het besluit van Nederland om twee Iraanse diplomaten uit te zetten nog van invloed is op de verhouding met Iran. Dit is immers een niet alledaagse stap die de minister niet zonder zwaarwegende reden heeft genomen. Welke gevolgen moet deze stap hebben voor de verdere verhouding met Iran, willen deze leden van de minister weten. Wat is eigenlijk de reden om niet bekend te maken waarom deze diplomaten zijn uitgezet, vragen de leden van de ChristenUnie zich af. Eerder zijn Russische diplomaten uitgezet en daarover is de minister wel open geweest.

Antwoord van het kabinet:

Vanwege het vertrouwelijke karakter van deze zaak, kan het kabinet hierover in het openbaar geen uitspraken doen.

De leden van de fractie van de ChristenUnie vinden het zeer terecht dat het kabinet aandacht zal blijven vragen voor de aanhoudende zorgen over de rol van Iran in de regio, het Iraanse ballistische raketprogramma en de mensenrechtensituatie in het land. Zij vragen zich af hoe dit zich vertaald heeft in de lopende besprekingen over het JCPOA en vooral hoe Iran hierop reageert.

Antwoord van het kabinet:

De gesprekken binnen het kader van het *Joint Comprehensive Plan of Action* (JCPOA) richten zich op het voorkomen van de ontwikkeling van een kernwapen door Iran. Het plaatsvinden van dialoog met Iran over dit onderwerp biedt een kader voor bredere gesprekken met Iran over de genoemde zorgen. Zo voeren het Verenigd Koninkrijk,

Duitsland, Frankrijk en Italië een dialoog met Iran over diens rol in de regio. Deze dialoog richt zich vooralsnog met name op het conflict in Jemen. Iran wordt aangespoord om tevens het conflict in Syrië alsmede hun ballistische raketprogramma te bespreken. Nederland steunt de E3 in hun inspanningen om deze zaken aan de orde te stellen. Al deze zorgen zullen tevens bilateraal worden geadresseerd tijdens de jaarlijkse politieke consultaties tussen Nederland en Iran die in november 2018 zullen plaatsvinden.

Ontwikkelingen Midden-Oosten

De leden van de VVD-fractie hebben kennis genomen van de woorden van de minister van Buitenlandse Zaken over de huidige stand van zaken van het Midden-Oosten vredesproces. De genoemde leden willen weten in hoeverre de minister de mening deelt dat de raketaanvallen vanuit Gaza, uitgevoerd door Hamas, en de daarop volgende bombardementen van het Israëlische leger niet vallen onder de noemer beschietingen over-en-weer.

Antwoord van het kabinet:

Sinds maart lopen de spanningen rond Gaza steeds verder op. Het kabinet steunt de inspanningen van Egypte en de VN om te bemiddelen tussen beide partijen zodat tot een duurzaam staakt-het-vuren gekomen kan worden. Ondanks deze onderhandelingen vinden er geregeld incidenten plaats die de potentie hebben om in korte tijd te escaleren tot een grootschaliger conflict, zoals die in de zomer van 2014 plaatsvond. Het kabinet is daar bezorgd over. Begin augustus bijvoorbeeld leidde een incident aan de grens met Gaza – waarbij Israëlische eenheden geweervuur signaleerden en daarop reageerden – tot raketbeschietingen uit Gaza en daaropvolgende bombardementen door Israël. Het kabinet veroordeelt de beschietingen door gewapende groepen in Gaza, aangezien deze per definitie gelden als niet-onderscheidende aanvallen en in strijd zijn met humanitair oorlogsrecht. Het kabinet roept ook Israël op bij diens acties rond Gaza te handelen conform humanitair oorlogsrecht en te waarborgen dat het gebruik van geweld te allen tijde proportioneel en noodzakelijk dient te zijn.

Daarnaast willen de leden van de VVD-fractie weten of het gebruik van brandende vliegtuigen om natuurbranden te veroorzaken onder terrorisme valt.

Antwoord van het kabinet:

Het kabinet beschouwt de brandende vliegtuigen als een vorm van niet-vreedzaam protest zoals in de Kamerbrief van 16 juni jl., met kenmerk 23 432, nr. 470 is toegelicht.

De minister stelt in de geannoteerde agenda dat het van belang is dat Israëlische restricties op het verkeer van goederen en personen van en naar Gaza verlicht worden. Deelt de minister hiermee de mening van de Egyptische minister van Buitenlandse Zaken Shoukry dat Israël diens verantwoordelijkheden bij de grensovergangen Erez en Kerem Shalom moet nemen?

Antwoord van het kabinet:

Het kabinet en de EU dringen bij Israël en Egypte aan op het volledig openen van de grensovergangen, met inachtneming van hun veiligheidszorgen en zullen dat ook blijven

doen. Egypte heeft sinds het begin van de Ramadan de beperkingen op het verkeer van personen en goederen door de grensovergang bij Rafah aanzienlijk verlicht door ruimere openstelling. Ik heb daarover ook met mijn collega Shoukry gesproken. Het is van belang dat Israël eveneens verdere verlichting van de beperkingen toestaat, gezien het belang voor de private sector van toegang tot Israël en de Westelijke Jordaanoever, alsmede het belang dat Palestijnen vrijer kunnen reizen.

De leden van de VVD-fractie willen weten of sinds de start van de demonstraties in Gaza begin mei de aan- en afvoer van hulpgoederen door de grensovergangen en in het bijzonder Kerem Shalom tot stilstand is gekomen of aanzienlijk is verminderd. Is daarnaast sprake van schade aan de grensovergangen en in het bijzonder Kerem Shalom vanwege de brandstichting door Gazaanse demonstranten?

Antwoord van het kabinet:

Tijdens de demonstraties hebben demonstranten aan de Gazaanse kant van Kerem Shalom twee keer vernielingen aangericht. Als gevolg daarvan is het vrachtverkeer korte tijd gestopt. Tevens heeft Israël beperkingen opgelegd aan de import van commerciële goederen en is de toevoer van brandstof tijdelijk stopgezet, in reactie op de brandende vliegtuigen die uit Gaza werden opgelaten. Als gevolg van de sluitingen is de maandelijkse export uit Gaza gedaald naar 47 vrachtwagens in juli, in vergelijking met 341 in februari. Het aantal vrachtwagens dat Gaza binnenkwam was 7.881 in maart en daalde naar 5.848 in juli. De import van humanitaire goederen steeg van 255 vrachtwagens in februari naar 552 in juli. Het kabinet is bezorgd dat de afhankelijkheid van humanitaire hulp toeneemt door de gevolgen van de beperkingen op commerciële goederen. Afhankelijkheid van humanitaire hulp is geen alternatief voor economische ontwikkeling en creëert ook geen situatie van stabiliteit, ook omdat de grootste humanitaire hulpverlener, UNRWA, een ongekend groot financieel tekort heeft door korting van Amerikaanse hulp en toenemende vraag naar hulp.

Daarnaast willen genoemde leden weten of de grensovergang Kerem Shalom wordt voorzien van een zonnewering om laden en lossen beter mogelijk te maken? Op welke wijze is dit gefinancierd?

Antwoord van het kabinet:

Israël en de Palestijnse Autoriteit hebben in het kader van de trilaterale werkgroepen die Nederland faciliteert overeenstemming bereikt over de bouw van overkappingen aan beide kanten van Kerem Shalom. Deze overkappingen zijn nodig om goederen te beschermen tegen weersinvloeden. Aan Israëlische kant is de overkapping gebouwd en door Israël gefinancierd. Aan de Palestijnse kant liggen de plannen klaar maar wordt nog gezocht naar financiering.

De leden van de VVD-fractie willen weten hoe het staat met het bestand dat de Israëlische regering met Hamas probeert overeen te komen. Wat kan de minister de Kamer vertellen over de ontmoeting tussen de Israëlische minister van Defensie en zijn ambtsgenoot uit Qatar?

Antwoord van het kabinet:

Het kabinet verwelkomt de onderhandelingen voor een duurzaam staakt-het-vuren. Het kabinet heeft kennisgenomen van de berichten over onderhandelingen over een

duurzamer bestand, inclusief een mogelijke rol van Qatar daarbij maar heeft geen eigenstandige informatie over mogelijke contacten tussen Israël en Qatar.

De leden van de PVV-fractie beschouwen het Midden-Oosten vredesproces als het trekken aan een dood paard. Het bereiken van een (tijdelijk) staakt-het-vuren tussen Israël en de terroristen in Gaza, laat staan het bereiken van een duurzame vrede, is een onmogelijke opgave. De Palestijnse leider Abbas heeft aangegeven dat hij de onderhandelingen tussen Israël en Hamas niet ondersteunt. Integendeel, hij heeft de Palestijnen opgeroepen om verder te zorgen voor “flames on the ground”, hetgeen niet anders kan worden uitgelegd dan een aanmoediging om door te gaan met brandstichting en andere vormen van geweld. Vermelding verdient ook de onafhankelijke positie van Islamic Jihad in de Gazastrook, die zich niets gelegen laat liggen aan Hamas of de PLO. Deze leden vernemen graag hoe het kabinet denkt verzoeningsgesprekken tussen Fatah en Hamas te kunnen bevorderen.

Antwoord van het kabinet:

Het kabinet en de EU zijn voorstander van een verzoening van Fatah en Hamas, op basis van de Kwartet-beginselen. Nederland en de EU dringen erop aan dat alle Palestijnse partijen zich oprecht inzetten voor duurzame beëindiging van de interne verdeeldheid en een terugkeer van de Palestijnse Autoriteit naar Gaza. Egypte en de VN bemiddelen tussen de Palestijnse partijen. Nederland en de EU hebben meermaals hier hun steun voor uitgesproken, maar zijn geen partij bij deze besprekingen.

Anders dan het kabinet zijn de leden van de PVV-fractie van mening dat “verlichting van Israëlische restricties op verkeer van goederen en personen” tussen Israël en de Gazastrook niet wezenlijk zal kunnen bijdragen aan het verbeteren van de leefomstandigheden en verlichting van de humanitaire nood in de Gazastrook. Ook het herstel van de infrastructuur en de economische ontwikkeling van de Gazastrook zijn naar de mening van deze leden niet primair afhankelijk van verlichting van de genoemde restricties. Deze leden wijzen erop dat de Israëlische restricties niet gelden voor humanitaire hulp door bonafide organisaties. Maar vooral zijn de leden van de PVV-fractie van mening dat alleen bescherming van de bevolking van Gaza tegen Hamas en andere terroristische organisaties tot een wezenlijke verbetering van de situatie in de Gazastrook kan leiden. Deze leden vragen het kabinet dan ook om een inzet langs die lijn in plaats van het de facto erkennen van terroristische organisaties.

Antwoord van het kabinet:

Het kabinetsbeleid ten aanzien van Hamas is niet veranderd. Herstel van de economie en bevordering van infrastructuur in Gaza zijn noodzakelijk voor stabiliteit en afhankelijk van een voorspelbaar verkeer van goederen en personen.

De leden van de fractie van de ChristenUnie lezen met instemming dat de minister in zijn gesprek met zijn Egyptische collega Shoukry ook de grensovergang met de Gazastrook aan de orde heeft gesteld. Is de minister het met deze leden eens dat het feit dat ook Egypte normaal grensverkeer met de Gazastrook zeer beperkt, bijdraagt aan de slechte humanitaire situatie van de Gazastrook? Heeft de Egyptische minister aangegeven wat de reden is om deze grens dicht te houden?

De leden van de ChristenUnie zien eigenlijk geen goede redenen voor de opstelling van Egypte, aangezien Egypte niet, zoals Israël, door het Hamasbewind bestreden wordt vanuit de

Gazaastrook. De leden van de ChristenUnie vragen zich dan ook af of het niet meer in de rede ligt om juist aan Egypte te vragen het grensverkeer te versoepelen, aangezien het Hamasbewind geen strijd voert tegen Egypte en de staat Egypte ook erkent. Volgens deze leden zou grensverkeer via de grens met Egypte tot verlichting van de humanitaire situatie in de Gazaastrook kunnen leiden en daarmee ook tot vermindering van de spanningen met Israël. Als gevolg daarvan zou dan ook het verkeer via de grensovergangen met Israël weer kunnen toenemen. Naar de mening van deze leden zou dit niet afdoen aan de verantwoordelijkheid van Israël. Is de minister het daarmee eens en is hij bereid zijn Europese collega's ertoe op te roepen om in Europees verband er bij Egypte op aan te dringen de grens met de Gazaastrook zoveel mogelijk open te houden?

Antwoord van het kabinet:

Egypte heeft zijn eigen veiligheidszorgen ten aanzien van Gaza. Zo is Egypte bezorgd dat terroristische groeperingen die actief zijn in de Sinai gesteund worden vanuit Gaza of in Gaza een toevluchtsoord kunnen vinden. Tevens heeft Egypte zich meermaals zeer kritisch uitgesproken over de banden tussen Hamas en de Moslimbroederschap.

Desondanks heeft Egypte ervoor gekozen de grensovergang bij Rafah verder open te stellen. Door te bemiddelen voor Palestijnse verzoening en tussen Hamas en Israël hoopt Egypte de instabiliteit en daarmee samenhangende risico's kleiner te maken. Ik sprak hier ook over met mijn Egyptische collega Shoukry. Het openstellen van Rafah heeft positieve effecten op de situatie in Gaza maar is geen alternatief voor de verbindingen tussen Gaza en de Westelijke Jordaanoever en tussen Gaza en Israël. De oplossing van de situatie in Gaza vereist dat alle partijen hieraan bijdragen en de EU dringt hier ook op aan.

Trans-Atlantische relaties

De leden van de PVV-fractie zijn van mening dat het kabinet alles op alles moet zetten om een goede relatie met de VS te bereiken. Zij vragen het kabinet daarom te werken met realistische acceptatie van door president Trump terecht aan de orde gestelde Amerikaanse belangen. Het kabinet dient zich daarbij sterk te maken voor Nederlandse belangen (en niet de zgn. "Europese belangen") en in overleg met de VS te streven naar goede deals voor beide partijen.

Antwoord van het kabinet:

Zoals eerder gemeld in de Kamerbrief over de trans-Atlantische relatie (bijlage bij "Verslag bezoek Minister-President en Minister voor BHOs aan VS op 2 juli") is het kabinet van mening dat het belang van goede relaties met de VS onverminderd groot en veelomvattend is. De relatie met de VS kent meer gezamenlijke belangen en overeenkomsten dan verschillen. Dit geldt ook op Europees niveau: op de terreinen van veiligheid (het NAVO-bondgenootschap), economie (VS-EU economische relatie vertegenwoordigt bijna 50% van het wereld-BNP) en internationale uitdagingen (zoals het effectief opereren in de relatie met Rusland, de rol van cyber en internationaal terrorisme) is Amerikaanse betrokkenheid cruciaal. Het kabinet zal zich daarom altijd in blijven spannen voor een constructieve dialoog, op alle niveaus. Dit werkt twee kanten op: Amerikaanse zorgen en belangen worden serieus genomen en leiden tot afspraken (bijvoorbeeld over defensie-uitgaven) maar het kabinet komt ook actief op voor zowel Nederlandse belangen als het multilaterale systeem.

Daar waar Amerikaanse koerswijzigingen Nederlandse belangen raken, spreekt het kabinet de VS hierop aan.

De leden van de D66-fractie constateren dat de Trans-Atlantische relaties onderwerp van gesprek zijn, in het licht van sommige verschillen van inzicht tussen de Europese Unie (EU) en de Verenigde Staten (VS) over de wijze waarop huidige internationale vraagstukken moeten worden aangepakt. De genoemde leden willen in dit verband graag wijzen op de recente NAVO-top in Brussel. De genoemde leden hebben namelijk vernomen dat de president van de VS tijdens deze NAVO-top heeft gedreigd uit de NAVO te stappen, indien andere NAVO-landen niet bereid zijn hun nationale Defensie-uitgaven te verhogen. Kan de minister aangeven of de president van de VS inderdaad heeft gedreigd uit de NAVO te stappen? Zo ja, kan de minister ook aangeven wat de precieze argumentatie voor dit dreigement was, dan wel wat de eis was van de president van de VS? Kan de minister tevens uiteenzetten wat de officiële reactie van Nederland hierop is, en hoe andere NAVO-lidstaten hebben gereageerd?

Antwoord van het kabinet:

Het is bekend dat de Verenigde Staten al langere tijd een eerlijkere lastenverdeling binnen het NAVO-bondgenootschap nastreeft. Dit is niet nieuw en het kabinet heeft hier ook begrip voor. Nederland heeft belangrijke stappen gezet in het verhogen van de defensie-uitgaven maar dit is nog niet genoeg. Discussies binnen de Noord-Atlantische Raad hebben een vertrouwelijk karakter, er kan daarom niet ingaan worden op de precieze bewoordingen van president Trump. Wel kan het kabinet bevestigen dat de Amerikaanse president zeer sterk de urgentie van een eerlijkere lastenverdeling benadrukt heeft. De Verenigde Staten heeft niet gedreigd om uit het bondgenootschap te stappen.

Versterking multilateralisme

De leden van de PVV-fractie steunen een pleidooi van het kabinet voor een “EU Global Human Rights Sanctions Regime” niet. Voor de EU is wat deze leden betreft geen enkele rol op het terrein van buitenlands beleid weggelegd. Het belang van Nederland mag niet ondergeschikt worden gemaakt aan andere belangen.

Digitalisering

De leden van de PVV-fractie zijn verbaasd over de weinig geruststellende inzet van het kabinet als het gaat om de vrijheid van meningsuiting en de persvrijheid. Deze leden zijn van oordeel dat “aanpak tegen desinformatie” uitsluitend dient te geschieden door het voeren van een vrij debat tussen en vrije informatieverstrekking aan de burgers in ons land. Dat de pers daarbij een rol speelt moge vanzelf spreken. Bemoeienis van Brusselse ambtenaren dient achterwege te blijven. De leden van de PVV-fractie vragen het kabinet om in te zetten op opheffing van EUvsdisinfo, zijnde een bureaucratische uitwas die overigens regelmatig lijkt te goochelen met aannames en veronderstellingen. In ieder geval zijn deze leden niet gediend van welke beperking dan ook door de overheid van de vrijheid van meningsuiting en van de persvrijheid. Alleen in geval van aanzetten tot geweld dient daartegen strafrechtelijk te worden opgetreden. De voorgenomen inzet van het kabinet om in het gesprek met de bewindslieden uit de andere Europese landen over desinformatie slechts “aandacht te vragen” voor de vrijheid van meningsuiting en persvrijheid is volgens de leden van de PVV-

fractie onvoldoende. Deze leden zijn van mening dat het kabinet pal moet staan voor de vrije meningsuiting en de persvrijheid en in dat gesprek dient aan te geven dat daarover geen compromis mogelijk is.

Antwoord van het kabinet:

Nederland hecht waarde aan een gecoördineerde aanpak van desinformatie waarbij uitgangspunt het respecteren van de onafhankelijkheid van journalistiek is. Voor het kabinet is een EU institutionele rol of overheidsrol bij het monitoren van desinformatie of het verifiëren van nieuwsberichten niet aanvaardbaar. Het standpunt van de Kamer zoals uiteengezet in de motie Kwint/Yesilgöz-Zegerius¹ is in verscheidene EU-gremia uitgedragen en is in contacten met andere lidstaten en specifiek in gesprekken met EDEO aan de orde gesteld, om steun te krijgen voor het standpunt. Zoals door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in het dertigledendebat van 19 juni jongstleden werd vermeld, blijft het kabinet de motie Kwint/Yesilgöz-Zegerius uitdragen in de verscheidene relevante EU-gremia (zo ook tijdens de komende informele Raad Buitenlandse Zaken, ‘Gymnich’) en zal het kabinet uw Kamer later in het jaar hierover nader informeren.

Venezuela

In het verslag van de Raad Buitenlandse Zaken van 16 juli 2018 lezen de leden van de fractie van D66 dat aansluitend aan de Raad Buitenlandse Zaken op 16 en 17 juli de tweedaagse bijeenkomst van ministers van Buitenlandse Zaken van de EU en CELAC (Comunidad de Estados Latinoamericanos y Caribeños; de gemeenschap van Latijns-Amerikaanse en Caribische staten) plaatsvond. Tijdens die bijeenkomst is ook ‘de nodige aandacht’ aan de ontwikkelingen in Venezuela besteed. Kan de minister dit nader uiteenzetten? Zijn er concrete afspraken gemaakt, bijvoorbeeld over de opvang van vluchtelingen en/of andere bijstand? Zo nee, waarom niet? Zo ja, kan de minister die afspraken uiteenzetten?

Antwoord van het kabinet:

Hoewel geen officieel agendapunt bespraken ministers de zorgwekkende situatie in Venezuela tijdens de EU-CELAC ministeriële. Hierbij werd onder andere gesproken over mensenrechtenschendingen en de gevolgen die toenemende migratiestromen naar landen zoals Peru en Colombia hebben. Er zijn geen concrete afspraken gemaakt aangaande Venezuela. Landen met een andere lezing van de situatie, zoals Cuba, Nicaragua en Venezuela zelf, maken ook deel uit van de CELAC, hetgeen samenwerking op dit terrein bemoeilijkt.

Kan de minister tevens ingaan op de recente ontwikkelingen, namelijk dat de landen in de regio zoals Brazilië, Ecuador en Peru hun grenzen (tijdelijk) sluiten voor Venezolaanse vluchtelingen? Is de minister gezien deze ontwikkelingen bereid om landen die wél Venezolaanse vluchtelingen op te vangen, extra bij te staan? Zo nee, waarom niet? Kan de minister tegelijkertijd uiteenzetten wat hij wel en niet tot de verantwoordelijkheid van het Koninkrijk der Nederlanden vindt behoren inzake de Venezolaanse (vluchtelingen)crisis?

¹ Kamerstukken II 17/18, 21 501-34, nr. 290.

Antwoord van het kabinet:

Een gedeelte van de grens tussen Venezuela en Brazilië is korte tijd gesloten geweest. Voor Ecuador en Peru geldt dat toelatingseisen zijn aangescherpt. Deze ontwikkelingen betekenen niet dat deze landen Venezolaanse migranten niet meer opnemen. Dit neemt niet weg dat de druk van migratiestromen in de regio toeneemt. In maart heeft minister Kaag gehoor gegeven aan een *special appeal* van UNHCR naar aanleiding van de toenemende migratiestroom in de regio en een ongeoormerkte bijdrage van EUR 500.000 geleverd (zie Kamervragen (Aanhangsel) 2017-2018, 2821). Daarnaast blijft het Koninkrijk zich onverminderd inspannen voor een politieke oplossing van de crisis in Venezuela en zet het zich, bijvoorbeeld in EU-verband, in voor effectief beleid. De buurlandrelatie schept daar een bijzondere verantwoordelijkheid. De situatie in het land blijft dan ook mijn volledige aandacht hebben. Zo zal ik tijdens de aankomende AVVN in New York collega's spreken over de situatie.

Tot slot op dit onderwerp wijzen de leden van de fractie van D66 op de zaak in Curaçao waar een Venezolaanse vluchteling, een sergeant van de Nationale Garde van president Maduro, een verzoek tot politiek asiel heeft ingediend. Kan de minister aangeven of deze vluchteling in aanmerking komt voor politiek asiel en wat de argumentatie daarvoor is? Klopt het dat uitzetting van deze Venezolaan in strijd is met het Mensenrechtenverdrag en dat hiervan dus geen sprake kan zijn? Is de minister, gezien zijn verantwoordelijkheid binnen de Rijksministerraad, bereid om de autoriteiten in Curaçao bij te staan inzake het verzoek van de Venezolaan tot politiek asiel? En is de minister bereid de Kamer op de hoogte houden van de ontwikkelingen in deze zaak?

Antwoord van het kabinet:

Nederland biedt waar mogelijk ondersteuning aan de autoriteiten op Curaçao met kennis en expertise op het terrein van migratie. Het beoordelen van een aanvraag om bescherming betreft echter een landsaangelegenheid van Curaçao. Het kabinet kan daarom geen antwoord geven op uw vragen omtrent deze specifieke casus. Voor wat betreft het juridische kader geldt dat Curaçao is aangesloten bij het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

Oostenrijks Voorzitterschap EU

De leden van de D66-fractie merken op dat Oostenrijk in de tweede helft van 2018 het Voorzitterschap van de EU op zich neemt. Dit is een relevant gegeven, gezien de vele nauwe banden die er bestaan tussen Oostenrijk en Rusland. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de samenwerkingsovereenkomst tussen de Oostenrijkse regeringspartij FPÖ en de Russische regeringspartij Verenigd Rusland. Ook de aanwezigheid van de president van Rusland bij de bruiloft van de Oostenrijkse minister van Buitenlandse Zaken geeft blijk van deze nauwe banden op regeringsniveau. Kan de minister aangeven hoe hij dit duidt? Deelt hij de mening van Oostenrijkse parlementsleden dat je niet meer neutraal bent wanneer je Poetin uitnodigt op je bruiloft? Is de minister het met de leden van de D66-fractie eens dat gezien deze feiten Oostenrijk niet kan optreden als bemiddelaar tussen Rusland en de EU, noch tussen Rusland en Oekraïne?

Antwoord van het kabinet:

De vijf uitgangspunten van het EU-beleid ten aanzien van Rusland (zie Kamerstuk 21 501-02 nr. 1594) worden in de Raad breed gesteund. Het kabinet heeft geen aanleiding om aan te nemen dat Oostenrijk als Voorzitter van de Raad van dit beleid zal afwijken.

Libië

*In het verslag van de Raad Buitenlandse Zaken van 16 juli lezen de leden van de ChristenUniefractie met instemming dat Nederland daar ten aanzien van het onderwerp migratie en de situatie in Libië het belang heeft benoemd van een toekomstbestendig en geïntegreerd beleid met betrekking tot migratie. In dit verband vragen deze leden een reactie van de minister op het Clingendael-rapport *A Line in the Sand* dat stelt dat de inspanningen om in een land als Niger economische alternatieven te bevorderen ernstig achterblijven bij de maatregelen om migratie te beteugelen.² Is de minister het met deze leden eens dat een geloofwaardig Europees migratiebeleid ondergraven wordt als deze discrepantie blijft bestaan? Ziet hij hierin ook reden om bij zijn Europese collega's aan te dringen op het waarmaken van een geïntegreerd beleid?*

Antwoord van het kabinet:

Het kabinet hecht sterk aan een brede en gebalanceerde samenwerking met Niger. In het licht van de intensiverende bilaterale betrekkingen onderzoekt Nederland momenteel concrete mogelijkheden voor een versterkte inzet op veiligheid, migratie alsook de aanpak van grondoorzaken van instabiliteit en irreguliere migratie in Niger. Het bevorderen van beroepsonderwijs en jeugdwerkgelegenheid is hier, conform de BHOS nota, een integraal onderdeel van.

Ook vanuit het EU Trust Fund (EUTF), zo constateert het Clingendael rapport, zijn aanzienlijke investeringen toegezegd die de economische kansen in Niger op zowel korte als lange termijn moeten bevorderen. Het merendeel van de inwoners van de transitregio Agadez geeft bovendien aan enigszins tot veel te profiteren van de huidige internationale ontwikkelingsinitiatieven. Deze maand is een nieuw en omvangrijk EUTF-initiatief ter bevordering van werkgelegenheid, ondernemerschap en private sector ontwikkeling goedgekeurd. Hierin is een consortium van Nederlandse maatschappelijke organisaties aangevoerd door SNV vertegenwoordigd, samen met het VN Capital Development Fund en de nationale Belgische en Italiaanse ontwikkelingsorganisatie.

Nederland heeft in Brussel gewezen op het belang van een snellere operationalisering van bovenstaande werkgelegenheidsinitiatieven. Het Clingendael rapport constateert terecht dat dit een aandachtspunt is. Het kabinet zal dit ook benadrukken tijdens besprekingen in Brussel en in gesprekken met Niger.

² https://www.clingendael.org/sites/default/files/2017-10/Roadmap_for_sustainable_migration_management_Agadez.pdf, p.4.